

ПОМОРСКА БИТКА БРАЋЕ МАРКА И ЈОСИФА ИВАНОВИЋА ИЗ ДОБРОТЕ С ГУСАРИМА Г. 1756 КОД АТЕНЕ

Дне 19 априла 1956 навршило се двјеста година од побједе браће, поморских капетана, Марка и Јосифа Ивановића из Доброте у Боки над злогласним гусаром оног времена Хаџи Ибрахимом од Кандије.

Једрењак Јосифа (Јоза) Ивановића типа „тартане“, назван »Santissimo crocefisso e Madonna del Rosario« (т.ј. Пресвети крст и Госпа розарија) са 40 људи посаде и 8 топова малог калибра, налазио се усидрен у атенској луци Драго (Змај), кад на њ навали велики турски брод типа „шамбек“ под заповједништвом Хаџи Ибрахима са 360 људи посаде и 80 топова. У близини ове луке налазио се старији брат Јозов на другом броду, који је са неколико својих другова дошао брату упомоћ.

Иако у тешком и незгодном положају и бројно знатно слабији и са слабијим оружјем, браћа Ивановићи ступају у борбу с далеко јачим и боље оружаним непријатељем, и успије им да одбију три жестока непријатељска напада. У борби која је трајала пуних седам сати, Марко Ивановић смртно рани из свог цефердара Хаџи Ибрахима, на што се Турци разбијеснише и свом жестином навалише на добротску тартану. У очајној борби, која је пламтјела и с једне и с друге стране, био рањен у чело Марко Ивановић, али је подлегао тој смртоносној рани тек након побједоносног свршетка битке. Брат му Јосиф преузе заповијед и заврши битку потпуном побједом над Турцима.

На гусарском броду било је неколико хришћанских заробљеника које Доброћани ослободише, а брод запалише пошто су с истога узели многобројне трофеје (алајбарјак који је султан био поклонио Хаџи Ибрахиму, чалму и топуз Ибрахимов, 14 разних заставица итд.), од којих се неки и данас налазе у добротским црквама св. Матеја и св. Евстахија¹⁾

У оном добу када је трговина на мору била несигурна, јер је била стално угрожавана од гусара, који су јој наносили огромне штете, ова побједа Ивановића разгласила се по свим приморским крајевима и имала је јаке политичке, а нарочито економске посљедице. Од тада почео је опет да се подиже поколебани углед млетачког бродарства, које је било угрожено и паралисано честим гусарским нападима, а приходи од поморске трговине све су више притицали у млетачку државну касу.

Млечићи, цијенећи важност и значај ове поморске побједе, обилно су наградили побједитеље. Дужд Франо Лоредан одлуком 17 августа 1756 именује Јоза Ивановића „витезом (кавалијером) св.

¹⁾ Антон Милошевић, „Браћа Марко и Јоза Ивановић из Доброте“, Јадранска стража, год. XV бр. 2, фебруар 1937.

Марка²⁾ То је било највеће млетачко одликовање за сличне јуначке подвиге. Јозов брат Марко, који је у овој бици погинуо, био је именован витезом св. Марка још раније, пошто је 17. априла 1751 г. недалеко од Патраса са својом малом тартаном, на којој је било свега 19 морнара и која је била оружана само са 8 топова, извојевао сјајну побједу над једним триполитанским гусарским бродом са 150 чланова посаде и 16 топова.

У поморској бици у луци Драго погинуло је на гусарском броду преко 300 људи, а на добротској тартани погинуше свега 9 лица. Родбини погинулих јунака дозначили су Млечићи доживотну потпору од два сребрна дуката мјесечно, а свакога члана посаде одликоваше златном медаљом од 6 цекина. Није нам познато да ли се која од ових медаља до данас сачувала осим медаље која се до Првог свјетског рата налазила код Миливоја, сина капетана Богдана Злоковића у Бијелој, којом је био одликован његов пра-дјед, Никола Злоковић. Медаља се данас налази у Буенос-Аиресу у Аргентини, гдје је споменути Миливој (наш познати иселеник у Аргентини, сарадник браће Михаљевића у подизању аргентинске трговачке морнарице) био избјегао из Бијеле, гдје се у почетку Првог свјетског рата налазио да би се тако спасио од прогона аустријских власти, које су тада многе родољубе из Боке на разне начине прогониле и мучиле. Он је тамо и умро г. 1919.

Ми смо у своје доба имали ову медаљу у рукама и преписали натписе са ње, који се овдје по први пут објављују. На једној страни медаље (аверсу) је слика лава св. Марка с натписом *Sanctus Marcus Venetus* (т. ј. Свети Марко млетачки), а испод слике је забиљежена година: 1756. На другој страни медаље (реверсу) је натпис: *Munus Senatus Consulato* (т. ј. поклон (или знак признања) по одлуци Сената), а испод овога су приказане двије лађе: гусарски шамбек и добротска тартана.

Ова медаља је важан докуменат храбрости наших помораца као и свједочанство да је на тартани Ивановића било морнара и из Бијеле, дакле из Општине херцеговине, што до сада није било познато, него се држало, да је ту било само чланова посаде из Доброте, Прчања, Котора и Пераста.

Док нам је, како смо горе навели, судбина осталих медаља непозната те по свему изгледа, да више ниједна не постоји, посебно одличје Јоза Ивановића, као кавалијера св. Марка, са свим прерогативама које су скопчане с овим високим одликовањем. чува се и данас у Градском музеју у Млечима.

* * *

Отац Марков и Јозов Вуко (Лука) Ивановић, (1696—1759), био је познат као угледан поморски капетан и бродовласник и

²⁾ Милош И. Милошевић, „Качић и Бока“. Поморство, бр. 8, Ријека 1955 цитирајући дјело: Ricciotti Bratti »I cavalieri di s. Marco«, Venezia 1898.

велики јунак. Млетачки сенат одлуком 29 децембра 1753 одликовао га је насловом „конте“ (кнез) скупа са његова три сина: Марком, Јозом и Јаковом и њиховим мушким потомством.

Пригодом побједице његових синова у луци Драго г. 1756 стари Вуко је био одликован нарочитом златном медаљом од 40 цекина,³⁾ а била су такође одликована и браћа му: Мато и Раде Ивановић и Перо Ивановић, њихов синовац.

Колико је капетан Вуко био уважен, види се и по томе што му је Качић посветио г. 1759 друго издање свога „Разговора угодног“. Од ове породице потиче и конте Јосиф Ивановић, који је пријатељски угостио у свом дому у Доброти младога Његоша, када је пошао у Русију да буде хиротонисан за епископа, а Његош је спјевао за уздарје њему и његовој породици ону познату пјесму: „Србин Србима на части захваљује“.

На основу података Томка Мрнавића, који, како је познато, не могу да издрже озбиљну научну критику, Качић је у једној својој пјесми о Ивановићима изнио историју њихове породице. Ту он пјева о њихову претку Ђурђу Ивановићу, „кнезу и принципу од Ниша билога“, те о феудима, које му је тобоже удијелио „Матијаш, краљ Будима“.

У вези с предњим наводимо, да је Душан Вуксан међу нерегистрованим актима првих година Његошеве владавине нашао концепт увјерења издатог Николи, сину Антона Ђурова Ивановића, којим млади Његош као „архимандрит черногорски“ свједочи: како се увјерио „документима у архиви нашој хранећим се и изнашао да благородна фамилија Ивановић у Доброти живећа јест од првих благородних фамилија ове наше државе црногорске и то управ из мјеста Цетиња. Ова фамилија Ивановић старо своје поријекло води из Босне“. Даље се тврди, „као што јасно доказују документи“, да је Георгије Николајевић „од ове фамилије пожаловат кнезом од мађарског краља Матије Корвина, који му је поклонио у феудално притјаженије град Ниш у Србији са његовом околином.“ Затим се у увјерењу каже, да је ова породица при паду Босне и Србије дошла у Црну Гору заједно са многим другим, а одатле прешла у Доброту код Котора.⁴⁾

Ови наводи, наравно, нијесу поуздани, јер су, по свој прилици, црпиени из сумњивих докумената, каквих је, како је то познато, био велик број у XVII и XVIII вијеку у нашим крајевима.

Петар Д. Шеровић

³⁾ У познатом часопису „Српско-далматинском магазину“, за г. 1851 у пјесми „Ивановић од Доброте и Хаџи Ибрахим“, каже се, да је Вуко Ивановић био одликован „медаљом од злата, која ваља сто златних дуката“.

⁴⁾ Д. Вуксан, „Дворјанство добротске фамилије Ивановића“, Записи, Цетиње, јуни 1938 г., стр. 380 и 381.